

[Cancerformer](#)

Huvud-halscancer – cancer i munnen eller svalget

Huvud-halscancer innebär oftast cancer i munnen, svalget, eller struphuvudet. Det kan också vara cancer i en spottkörtel, i läppen, i näsan eller i bihålorna. Möjligheten att bli av med cancer är störst om den upptäcks tidigt. Det är viktigt med rehabilitering eftersom både sjukdomen och behandlingen kan ge biverkningar.

Det är ganska ovanligt att få huvud-halscancer. De flesta som blir sjuka är mellan 60 och 70 år.

Vad är huvud-halscancer?

Huvud-halscancer innebär att en cancertumör har bildats någonstans här:

- i munnen
- i svalget, inuti halsen
- i struphuvudet
- i en spottkörtel
- på läpparna
- eller i näsan eller i bihålorna.

Cancer i munnen

Vid cancer i munnen har en tumör uppstått någonstans här:

- i tungan
- under tungan
- i tandköttet
- på insidan av kinden
- i den hårda delen av gommen.

Cancer i svalget

Vid cancer i [svalget](#) har en tumör uppstått någonstans bakom näsan ner till början av matstrupen. Halsmandlarna, tungroten och den mjuka delen av gommen är också en del av svalget.

Cancer i struphuvudet

Vid cancer i [struphuvudet](#) har en tumör uppstått på stämbanden, eller intill stämbanden.

Cancer i en spottkörtel

Vid cancer i en [spottkörtel](#) har en tumör uppstått under eller vid örat, eller vid underkäken. Där finns spottkörtlarna.

Cancer i näsan eller bihålorna

Vid cancer i näsan eller [bihålorna](#) har en tumör uppstått inne i näsan eller i någon av bihålorna.

Cancer som sprider sig

Cancern kan sprida sig till lymfkörtlarna i halsen så att det uppstår metastaser. Det är samma sak som dottertumörer. Det är ovanligt att huvud-halscancer sprider sig till någon annan del av kroppen. Läs mer om [hur cancer uppstår och kan sprida sig](#).

Andra cancersjukdomar i huvudet och halsen

Det finns även andra cancersjukdomar i huvudet och halsen. Det är till exempel [hjärntumör](#), [ögonmelanom](#), cancer i matstrupen, [sköldkörtelcancer](#) och [lymfom](#). Då blir man undersökt på andra sätt, och får annan behandling.

Symtom

Här är exempel på symtom som kan bero på huvud-halscancer om de inte går över. Man kan ha ett eller flera av symtomen:

- ett sår eller en knuta eller knöl på läppen, i munnen, i svalget, i näsan eller på halsen
- rösten är hes
- det är svårt att svälja
- det gör ont eller känns obehagligt i ena sidan av halsen
- det gör ont i ena örat
- ena näsborren är täppt, eller har snor med blodiga strimmor
- nedsatt känsel i någon del av ansiktet.

Det vanligaste är att symtomen har andra orsaker än cancer, till exempel förkylning eller någon annan infektion.

När och var ska jag söka vård?

Kontakta en [vårdcentral](#) om du har symtom trots att du inte är förkyld eller har någon annan infektion, eller om symtomen inte går över. De flesta mottagningar kan du kontakta genom att [logga in](#).

Ring telefonnummer 1177 om du behöver [sjukvårdsrådgivning](#). Då kan du få hjälp med att bedöma symtom eller var du ska söka vård.

Undersökningar och utredningar

Genom [Min vårdplan](#) har du möjlighet att vara delaktig i din vård. Du får svar på frågor som är viktiga för dig om din utredning, behandling, uppföljning eller [rehabilitering](#).

Utredning enligt ett standardiserat vårdförlopp

Du utreds enligt ett standardiserat vårdförlopp om läkaren har starka skäl att tro att du har cancer i huvud-halsområdet.

[Standardiserade vårdförlopp](#) är ett sätt att organisera utredningen så att det går så snabbt som möjligt att bli undersökt och få svar på de undersökningar som behövs.

Du kan behöva bli undersökt på flera sätt

Läkaren undersöker munnen, svalget, näsan och halsen.

Läs mer i texten [Kroppsundersökning](#).

Läkaren skriver en [remiss](#) om du behöver undersökas mer. Då får du komma till en läkare som är specialist på sjukdomar i öronen, näsan och halsen. Den läkaren undersöker dig igen, och tar prov om det behövs.

Cellprov eller vävnadsprov

En knöl eller knuta på halsen kan undersökas med cellprov eller vävnadsprov. Då för läkaren in en nål i knölen och suger ut lite celler eller lite vävnad.

En förändring i svalget, näsan eller stämbanden undersöks med ett så kallat endoskop. Det är en smal, böjlig slang som förs in genom näsan och ner i halsen. Det gör att läkaren kan se området som ska undersökas på en bildskärm. Genom endoskopet kan läkaren ta prov om det behövs.

Du får bedövning om du behöver det. Det är vanligast med [lokalbedövning](#) om läkaren behöver ta vävnadsprov från munnen, svalget eller näsan. De flesta kan åka hem en kort stund efter att provtagningen är klar.

Det är vanligast att få [narkos](#) om läkaren behöver ta vävnadsprov från nedre delen av svalget eller struphuvudet. Efteråt kan du behöva stanna på sjukhuset över dagen, eller över en natt.

Efter provtagningen kan det göra ont eller kännas svullet där läkaren tog provet. Innan du lämnar sjukhuset får du prova att dricka och äta. Du kan ha ont i några dagar. Prata med läkaren om vilka smärtstillande läkemedel du kan ta.

Cellprovet eller vävnadsprovet skickas till ett laboratorium för att undersökas mer.

Undersökning med röntgen, magnetkamera eller ultraljud

Du undersöks med [datortomografi](#) eller [magnetkamera](#). Även bröstkorgen undersöks. En del undersöks med [PET-kamera](#) eller [ultraljud](#).

Det är olika vilken undersökning som passar bäst. Undersökningarna kan också kombineras.

Syftet är att ta reda på vad som orsakar dina besvär. Om det är en cancertumör görs undersökningen för att ta reda på mer och planera behandlingen.

En del prover sparas

När du lämnar prov i vården sparas en del prov i en biobank. Prover sparas för att din vård ska bli så bra och säker som möjligt. Läs om [prov i vården som sparas](#).

Operation

Du sövs om du ska opereras. Läs mer om att sövas och förberedelser inför operationen i texten om [narkos](#).

De flesta opereras om cancertumören finns på läppen, i munnen, näsan, i en bihåla eller i en spottkörtel. Läkaren opererar bort cancertumören. En bit av den friska vävnaden nära cancertumören opereras för att få bort cancerceller som kan finnas där.

Lymfkörtlarna på halsen opereras också om det behövs för att minska risken att några cancerceller blir kvar. Men det brukar inte behövas om det är en liten cancertumör i till exempel läppen.

En liten cancertumör på stämbanden kan opereras med hjälp av ett så kallat laryngoskop. Det förs ner i halsen genom munnen. Laryngoskopet gör att läkaren kan se stämbanden tydligt och komma åt att operera.

Att ersätta det som behöver opereras bort

En cancertumör som har växt in i annan vävnad kan göra att läkaren behöver ta bort en muskel, nerver, kärl eller en del av käkbenet.

Ibland går det att ersätta med samma slags vävnad från någon annan del av kroppen. Då görs det samtidigt som cancertumören opereras, eller vid ett senare tillfälle.

En del får en tandprotes eller en gomprotes.

Läs mer om att få en protes längre ned på sidan.

Efter operationen

Efter en canceroperation i munnen, svalget eller struphuvudet är det vanligt att behöva näring genom en så kallad sond i stället för att äta själv. Sonden kan behövas allt från några dagar till några veckor efter operationen.

Du får lära dig hur du använder och sköter om sonden.

Läs mer om att ha sond längre ner på sidan.

En del behöver också ett rör i luftstrupen ett tag efter operationen. Röret gör att det blir lättare att andas. Röret brukar kunna tas bort när svullnaden har minskat, oftast efter ungefär en vecka.

Hur länge du behöver stanna på sjukhuset beror på vilken operation som har gjorts och hur du mår. Det kan variera från två dagar till två veckor.

Strålbehandling

Strålbehandling är vanligt vid cancer i svalget och för en del med cancer på stämbanden.

En del får strålbehandling efter att de har opererats. Det kan gälla vid cancer i munnen, i näsan, en bihåla eller en spottkörtel.

Syftet med strålbehandlingen är att ta bort sjukdomen och att minska risken att den kommer tillbaka.

Det är vanligt med strålbehandling fem dagar i veckan i sex till sju veckor. De flesta kan lämna sjukhuset efter varje behandlingstillfälle. Men du kan behöva bli inlagd medan behandlingen pågår om du får besvärliga biverkningar eller om du bor på annan ort.

Inre strålbehandling

En del kan få strålbehandling genom att en liten strålkälla förs in i cancertumören, eller alldeles intill den. Då går det att få högre stråldoser utan att den friska vävnaden runt omkring påverkas så mycket. Det kallas brakyterapi, eller inre strålbehandling.

Inre strålbehandling kan vara från en till sex dagar. Du är inlagd på sjukhuset under den tiden. Strålningen ges tio till tjugo minuter varje timme eller varannan timme i ett särskilt strålskyddat rum. Mellan behandlingstillfällena kan du röra dig fritt.

Förberedelser inför behandlingen

Du behöver bli undersökt av en tandläkare innan strålbehandlingen kan börja. Tandläkaren röntgar tänderna och tar bort tänder om det behövs. Det är viktigt för att minska risken för sår och infektioner efter behandlingen.

I texten om [strålbehandling](#) kan du läsa mer om förberedelser inför behandlingen och hur behandlingen går till.

Hjälp med biverkningar av strålbehandlingen

All strålbehandling kan göra huden röd och känslig. Slemhinnorna kan bli såriga och göra ont. Saliven kan bli segare. Det finns behandling som lindrar.

Det kan vara svårt att äta. De flesta behöver få näring genom en så kallad sond. En del behöver ha sonden i några veckor, en del i flera månader.

Du får lära dig hur du använder och sköter om sonden. Läs mer om att ha sond längre ner på sidan.

Cellhämmande läkemedel

En del som får strålbehandling behöver samtidigt få behandling med cellhämmande läkemedel.

Cellhämmande läkemedel kan vara olika cytostatika eller målriktade läkemedel. Målriktade läkemedel är särskilda antikroppar som fäster sig på cancercellerna.

Läkemedlen kan krympa cancertumören eller hindra den från att växa.

Du får läkemedlen som dropp direkt i blodet. Det är vanligast med behandling en gång i veckan eller var tredje vecka. Varje tillfälle tar några timmar.

De flesta kan lämna sjukhuset efteråt. Men du kan behöva bli inlagd medan behandlingen pågår om du får besvärliga biverkningar eller om du bor på annan ort.

I texten [Behandling med cytostatika vid cancer](#) kan du läsa mer om förberedelser inför behandlingen och hur behandlingen går till.

Hjälp med biverkningar av cellhämmande läkemedel

Behandling med cytostatika kan till exempel göra att du blir trött, mår illa och får minskad lust att äta. Det kan kännas torrt och svida i slemhinnorna, till exempel i munnen. Du kan lättare få infektioner. De flesta biverkningar går att lindra.

Vissa cytostatika som används mot huvud-halscancer kan påverka hörseln, känseln eller njurarna. Då går det att byta till andra läkemedel. Du undersöks och får lämna urinprov för att se om du behöver byta läkemedel.

Läs mer på sidan om att få [behandling med cytostatika vid cancer](#).

Behandling med målriktade läkemedel kan göra att du mår illa. Andra biverkningar kan till exempel vara hosta, ont i kroppen, diarré, besvär med ögonen, utslag eller besvär med att det kliar.

Det finns hjälp att få, och besvären brukar gå över.

Påverka och delta i din vård

Du ska få vara delaktig i din vård. För att kunna vara det behöver du [förstå informationen](#) som du får av vårdpersonalen. Ställ frågor om det behövs. Du ska till exempel få information om behandlingsalternativ och [hur länge du kan behöva vänta på vård](#).

Du har möjlighet att [få hjälp av en tolk om du inte pratar svenska](#). Du har också [möjlighet att få hjälp av en tolk om du till exempel har en hörselnedsättning](#).

Du kan få en ny medicinsk bedömning

Du kan få en [ny medicinsk bedömning](#) av en annan läkare, om du har en livshotande eller särskilt allvarlig sjukdom. Att få en annan läkares bedömning kan hjälpa dig om du exempelvis är osäker på vilken vård eller behandling som är bäst för dig.

Vad kan jag göra själv?

Du som ska opereras behöver [undvika att röka och dricka alkohol en tid före och efter operationen](#). Det är för att minska risken för komplikationer, och för att du ska återhämta dig fortare.

Undvik att röka och att dricka alkohol även om du ska få annan behandling. Då hjälper du immunförsvaret att klara av behandlingen, och levern kan lättare bryta ner läkemedlen.

Ta hand om dig

Du orkar med behandlingen bättre om du får i dig den näring du behöver. Det finns olika råd och tips som kan hjälpa om du tycker det är svårt med maten. Läs mer om att [äta för att må bra](#) och [mat vid cancer](#).

Rådgör med läkaren om du tar kosttillskott och ska få behandling med läkemedel.

Du kan känna dig mindre trött och må bättre om du [rör på dig så ofta du kan](#). Gör någon fysisk aktivitet som du klarar av och tycker om.

Prata med [kontaktsjuksköterskan](#) om du behöver råd eller stöd.

Behandlingen följs upp

Efter behandlingen får du komma på regelbundna uppföljningar. I början får du komma var tredje månad. Därefter kan uppföljningarna ske mer sällan. Uppföljningarna är till för att du ska få hjälp med de besvär du kan ha efter behandlingen. Du undersöks också för att se så att du inte har fått cancer igen.

Risken att sjukdomen ska komma tillbaka varierar för olika personer, men efter fem år är risken mycket liten för de flesta. Då brukar det inte behövas fler uppföljningar.

Kontakta [kontaktsjuksköterskan](#) om du får besvär eller känner dig orolig mellan uppföljningarna.

Behandling om cancer kommer tillbaka – återfall

Cancer kan komma tillbaka om några cancerceller blev kvar efter behandlingen, det kallas återfall. Det kan gå att bli av med sjukdomen även vid ett återfall. Du kan behöva behandling med någon annan metod än när du hade sjukdomen första gången.

Om sjukdomen inte går att bli av med

En del blir inte av med sjukdomen trots behandling. Då kan det ändå vara möjligt att bromsa sjukdomen. Du kan till exempel få strålbehandling, behandling med cellhämmande läkemedel eller läkemedel som stärker immunförsvaret mot cancer. Du får också behandling som lindrar symtomen.

Läs mer om [palliativ vård – att förlänga livet eller lindra symtom](#)

Hur påverkas livet av huvud-halscancer?

Hur mycket ditt liv förändras beror på sjukdomen, vilken behandling du får och hur du mår i övrigt. Det kan kännas jobbigt periodvis. Det är vanligt att det blir bättre, även om det kan ta tid. En del känner sig sårbara och oroliga länge efter att behandlingen är klar.

Läs mer om [hjälp med tankar och känslor vid cancer](#).

Biverkningarna i samband med behandlingen går över eller minskar för de flesta. Det gäller till exempel om du har ont, mår illa, har sår eller utslag, eller [om du känner dig mycket trött](#).

En del besvär kan uppstå efter att behandlingen är klar men försvinna eller bli lindrigare med tiden. För en del blir besvären bestående. Här kan du läsa mer.

Hjälp att svälja och äta

Det kan vara svårt att svälja om du har fått strålbehandling eller har blivit opererad i munnen eller svalget. Svårigheterna kan bero på att det gör ont, att saliven är seg eller att du är torr i munnen. Det kan också bero på var cancertumören växer.

Det finns olika produkter och receptbelagda hjälpmedel som kan göra så att det känns bättre.

Gör rent i munnen ofta men försiktigt. Det kan till exempel förebygga att det gör ont.

Läs mer i texten om [muntorrhet](#).

Du kan ha rätt till [särskilt tandvårdsbidrag](#).

En logoped kan ge råd och stöd så att det blir lättare för dig att svälja och äta. Du kan också behöva träna upp förmågan att gapa. Du kan få hjälp av en logoped, en käkkirurg eller en fysioterapeut.

Näring och att äta

Du kan behöva få näring genom en så kallad sond en kortare eller längre tid efter behandlingen. Sonden är en tunn slang i magen. Sonden kan antingen föras ner till magen genom näsan, eller opereras in genom huden på magen. Du får [lokalbedövning](#) om du ska få en sond genom magen.

När du ska äta kan du behöva anpassa maten så att den blir lättare att få sig.

Läs mer om [mat vid cancer](#) och hur du kan få hjälp om du behöver.

Hjälp vid lymfödem

För en del beror besvärerna på att lymfkörtlar har tagits bort. Då kan du få svullnader som kallas [lymfödem](#). Det finns behandling som minskar besvärerna och som du kan lära dig att göra själv. Du får hjälp av en lymfterapeut.

Det är bra med [fysisk aktivitet](#) för att förebygga och lindra besvär.

Talet kan vara påverkat

Talet kan påverkas på olika sätt, beroende på vilken behandling du har fått. En logoped kan hjälpa dig. Du kan få olika övningar för att träna rösten eller för att öka rörligheten i tungan.

Röstventil ersätter struphuvudet

Struphuvudet behövs för att ha en röst och kunna tala. En röstventil kan göra att det går att tala igen om hela struphuvudet har opererats bort. Röstventilen är gjord av mjuk plast.

Läkaren sätter in den mellan luftstrupen och matstrupen samtidigt som cancer opereras. En logoped hjälper dig med hur du använder röstventilen.

En del behöver en protes

En del behöver en protes i munnen, näsan eller ansiktet. Protesen kan motverka eller lindra besvär med att till exempel svälja eller tala, eller om utseendet är förändrat.

En del använder en tillfällig protes tills läkningen efter operationen är klar. Sedan går det att prova ut en permanent protes.

Många proteser fästs på skruvar som har satts i skelettbenet. Då sitter protesen stadigt. Sådana proteser används till exempel om läkaren behöver operera bort en del av käken eller näsan, ett öga eller ett öra.

Du får hjälp av en så kallad käkkirurg om du behöver en protes i käken.

Du får hjälp av en så kallad anaplastolog om du behöver en protes i ansiktet.

Sjukskrivning

Det kan variera hur länge du som har ett arbete eller går i skolan behöver vara sjukskriven. Arbetsgivaren ska underlätta för dig att börja arbeta igen när du är redo för det.

Läs mer om [sjukskrivning och rehabilitering](#).

Att få ett cancerbesked

Det finns många olika sätt att reagera på [att få ett cancerbesked](#). Du kan behöva gott om tid att prata med din läkare och annan vårdpersonal om vad beskedet innebär.

Låt gärna en närstående följa med dig, om det är möjligt. Din närstående kan vara ett stöd och hjälpa till att minnas vad som sas vid vårdbesöket.

Du kan få stöd på flera håll

På många sjukhus finns särskilda [kontaktsjuksköterskor](#) som kan ge stöd och hjälpa till med olika praktiska saker.

Du kan även prata med sjukhusets kurator.

Det kan gå att ordna så att du får träffa någon som har fått samma behandling som du ska få. Fråga läkaren eller kontaktsjuksköterskan om de kan hjälpa till.

Du kan kontakta Cancerrådgivningen, Cancerfonden eller till exempel en patientförening. Här hittar du kontaktuppgifter och kan läsa [mer om hur du kan få råd och stöd vid cancer](#)

Många tycker det känns lättare när behandlingen väl har börjat och de vet vad som ska hända.

Barn behöver också få veta

Ett minderårigt barn har rätt att få information och stöd utifrån sitt eget behov om en närstående är sjuk.

Ofta är det bra att göra barn så delaktiga som möjligt, oavsett deras ålder. Det betyder inte att du måste berätta allt.

Läs mer om [att prata med barn när en närstående är allvarligt sjuk](#)

Graviditet och fertilitet

En del behandling kan vara skadlig för ett foster. Därför är det bäst att undvika att bli gravid eller att använda sina spermier i en graviditet medan du får behandling.

Prata med läkaren innan behandlingen börjar om du vill försöka bli gravid eller använda dina spermier i en graviditet när du är färdigbehandlad.

Läs mer i texten [Fertiliteten efter cancerbehandlingen](#).

Att vara närstående

Det kan kännas svårt att vara närstående till någon som är allvarligt sjuk.

[Här får du råd om hur du kan hantera situationen och vilken hjälp du kan få](#)

Du kan också prata med [kontaktsjuksköterskan](#) om du är närstående och behöver stöd.

Vad orsakar huvud-halscancer?

Vanligtvis går det inte att avgöra varför någon får huvud-halscancer. Men det finns saker som ökar risken, till exempel:

- rökning
- alkohol
- inflammation i tandköttet eller andra obehandlade besvär i munnen under lång tid.
- en del virus som kallas [HPV](#).

MER PÅ 1177.SE

- [Min vårdplan – ditt stöd för delaktighet och trygghet i cancervården](#)

MER PÅ ANDRA WEBBPLATSER

- [Nationella vårdprogrammet för huvud- och halscancer](#)
- [Svenskt kvalitetsregister för huvud- och halscancer](#)

Senast uppdaterad:

2022-12-21

Redaktör:

Susanna Schultz, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare:

Eva Hammerlid, läkare, specialist på sjukdomar i öronen, näsan och halsen, ÖNH-kliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

mer på 1177.se

[Så loggar du in på 1177](#)

För att logga in på 1177 behöver du ha en e-legitimation, antingen BankID eller Freja+.

[Varför ska jag röra på mig?](#)

All form av rörelse är bra för din hälsa på många sätt. Du blir piggare, starkare, orkar mer och sover bättre. Risken för sjukdomar och benbrott minskar också. Försök därför att få in mer rörelse i vardagen och undvik att sitta stilla i långa perioder.

1177 – tryggt om din hälsa och vård

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

1177 på flera språk

I

Om 1177

I

Kontakt

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).